

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně, soudkyně zpravodajky Veroniky Křestřanové a soudkyně Daniely Zemanové o ústavní stížnosti stěžovatele, zastoupeného Mgr. Petrem Horáčkem, LL.M., advokátem, sídlem Na Zbořenci 276/14, Praha 2 – Nové Město, proti usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 14 To 33/2024-755 ze dne 12. prosince 2024 a usnesení Městského soudu v Praze č. j. Nt 408/2023-586 ze dne 23. ledna 2024, za účasti **Vrchního soudu v Praze** a **Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **Městského státního zastupitelství v Praze**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Vrchního soudu v Praze č. j. 14 To 33/2024-755 ze dne 12. prosince 2024 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Proto se toto usnesení ruší.

III. Ve zbylé části se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

**I.
Úvod**

1. Ústavní soud v tomto nálezu řeší situaci, kdy obecné soudy rozhodovaly o přípustnosti vydání stěžovatele do Tuniské republiky za účelem výkonu doživotního trestu odnětí svobody, který mu tam byl v jeho nepřítomnosti uložen. Jelikož napadená rozhodnutí

o přípustnosti vydání byla zčásti opřena o záruky poskytnuté tuniskou stranou, zabýval se Ústavní soud tím, zda obecné soudy řádně zvážily všechna kritéria relevantní pro posouzení důvěryhodnosti těchto záruk. Dospěl přitom k závěru, že v tomto ohledu obecné soudy nepochybily.

2. Ústavní soud dále posuzoval, zda Vrchní soud v Praze respektoval závěry formulované v předchozím kasačním nálezu sp. zn. II. ÚS 1287/24 ze dne 10. července 2024 v návaznosti na požadavky vyplývající z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (ESLP). Zde dospěl k závěru, že nikoli. Obecné soudy totiž opomněly zjistit, zda by stěžovatel při vydání do Tuniské republiky měl reálnou možnost žádat o podmíněné propuštění z výkonu doživotního trestu odnětí svobody, tedy zda neexistuje překážka pro jeho vydání vyplývající z rozsudku velkého senátu ESLP ve věci *Vinter a další proti Spojenému království*, č. stížností 66069/09, 130/10 a 3896/10 ze dne 9. července 2013 a navazující judikatury ESLP.

II.

Namítaná porušení ústavně zaručených práv a obsah napadených rozhodnutí

3. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručených práv zakotvených v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 3 a 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

4. Z ústavní stížnosti a jejích příloh se podává, že napadeným usnesením Městského soudu v Praze bylo podle § 95 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestní, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 31 Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Tuniskou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních, o uznání a výkonu justičních rozhodnutí a o vydávání, s Dodatkovým protokolem, vyhlášené pod č. 40/1981 Sb., rozhodnuto o tom, že je přípustné vydání stěžovatele k výkonu trestu odnětí svobody na doživotí do Tuniské republiky. Stížnost stěžovatele vrchní soud usnesením č. j. 14 To 33/2024-626 ze dne 7. března 2024 zamítl, ale toto jeho usnesení bylo zrušeno nálezem sp. zn. II. ÚS 1287/24.

5. Napadeným usnesením tedy vrchní soud opětovně rozhodoval o stížnosti stěžovatele proti usnesení městského soudu, přičemž i tentokrát stížnost zamítl jako nedůvodnou.

III.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel namítá, že vrchní soud sice v návaznosti na kasační nález Ústavního soudu vyžádal ze Spolkové republiky Německo zprávu o tom, proč ve stejné situaci nebyl vydán jeho bratr, nicméně z této zprávy vybral jen důvody, proč rozhodnutí německých orgánů nenásledovat. Vrchní soud se podle něj nezabýval judikaturou ESLP vztahující se k hodnocení poskytnutých diplomatických záruk z hlediska hrozby porušení zásady *non-refoulement*. Má za to, že vrchní soud nepostupoval podle závazných pokynů Ústavního soudu vyplývajících z uvedeného kasačního nálezu. Poukazuje na zprávy ministerstva zahraničí Spojených států amerických ke stavu lidských práv a základních svobod v Tuniské republice pro roky 2022 a 2023 popisující absenci kontrolních mechanismů, což podle jeho názoru zpochybňuje důvěryhodnost záruk poskytnutých tuniskou stranou. Odkazuje na další dokumenty podporující důvodné pochybnosti

o respektování základních lidských práv a svobod v Tuniské republice. Zdůrazňuje, že zpráva německého ministerstva zahraničí hovoří o negativních zkušenostech se zárukami poskytnutými tuniskou stranou. Tvrdí, že tuniské orgány neposkytly konkrétní ujištění, že bude ušetřen neodvolatelného doživotního trestu, tedy zda se bude moci obrátit na soud se žádostí o zkrácení tohoto trestu.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, jenž byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

V.

Vyjádření k ústavní stížnosti a replika stěžovatele

8. Ústavní soud si od městského soudu vyžádal jím vedený spis sp. zn. Nt 408/2023, vyzval ho, stejně jako vrchní soud, Městské státní zastupitelství v Praze a Vrchní státní zastupitelství v Praze, k vyjádření se k ústavní stížnosti.

9. Vrchní soud sdělil, že respektoval všechny pokyny, které mu byly uloženy nálezem sp. zn. II. ÚS 1287/24, a reagoval i na konkrétní stížnostní námitky stěžovatele. Zabýval se i tím, že v řízení vedeném ve Spolkové republice Německo bylo o žádosti Tuniské republiky o vydání bratra stěžovatele rozhodnuto jinak, jakož i zárukami poskytnutými Tuniskou republikou. Uvedl, že na svých závěrech trvá a považuje za nadbytečné opakovat argumentaci obsaženou v odůvodnění napadeného usnesení.

10. Městský soud sdělil, že setrvává na svém původním rozhodnutí, jelikož ve věci od posledního rozhodnutí Ústavního soudu rozhodoval znovu toliko vrchní soud.

11. Městské státní zastupitelství vyjádřilo názor, že vrchní soud v napadeném usnesení splnil pokyny uložené nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1287/24 ze dne 10. července 2024 a podrobně odůvodnil, proč považuje poskytnuté záruky a ujištění za dostatečné. Poukázalo na zprávu zastupitelského úřadu České republiky v Tuniské republice, který potvrdil, že je ochoten se podílet na monitoringu dodržování záruk. Podle městského státního zastupitelství má tento úřad dostatek možností, jak dodržování záruk ověřovat. Má za to, že na rozdíl od extradičního řízení vedeného ve Spolkové republice Německo poskytla tuniská strana pro potřeby vydávacího řízení v České republice podrobnější a konkrétnější záruky. Napadenými rozhodnutími podle jeho názoru nedošlo k porušení ústavně zaručených práv a svobod. S ohledem na to navrhlo, aby byla ústavní stížnost odmítnuta.

12. Vrchní státní zastupitelství se k ústavní stížnosti nevyjádřilo a v souladu s poučením, kterého se mu spolu s výzvou k vyjádření dostalo, se tak vzdalo postavení vedlejšího účastníka (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s § 101 odst. 4 občanského soudního řádu).

13. Ústavní soud zaslal obdržená podání stěžovateli na vědomí a k případné replice. Stěžovatel pouze stručně sdělil, že nemá další vyjádření a na podané ústavní stížnosti trvá.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud připomíná, že podle čl. 83 Ústavy je soudním orgánem ochrany ústavnosti a není povolán k přezkumu správnosti aplikace podústavního práva; jeho úkolem je totiž ochrana ústavnosti a nikoliv „běžné“ zákonnosti. Ústavnímu soudu proto nepřisluší, aby prováděl přezkum rozhodovací činnosti obecných soudů ve stejném rozsahu jako v řízení před trestními soudy a aby věc posuzoval z hledisek běžné zákonnosti. Ústavní soud je oprávněn kasačně zasáhnout pouze v těch případech, kdy dochází k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Takové pochybení Ústavní soud shledal i v nyní projednávané věci.

15. Podstatná část námitek stěžovatele fakticky směřuje vůči důvěryhodnosti záruk, které v rámci žádosti o jeho vydání poskytla tuniská strana, resp. proti tomu, že obecné soudy tyto záruky vyhodnotily jako dostatečné a důvěryhodné. Ústavní soud však konstatuje, že zejména vrchní soud věnoval posouzení těchto záruk značnou pozornost a důsledně je odůvodnil (srov. body 37 a násl. napadeného usnesení vrchního soudu). V tomto směru tedy Ústavní soud nemá, co by obecným soudům vytkl.

16. Ústavní soud se dále zabýval tím, zda vrchní soud důsledně respektoval závěry vyplývající z nálezu sp. zn. II. ÚS 1287/24. Ústavní soud v tomto nálezu vrchnímu soudu primárně vytkl, že při rozhodování o stížnosti stěžovatele proti usnesení městského soudu nepřihlédl k avizovanému a posléze doplněnému odůvodnění stížnosti. Pochybení Ústavní soud spatřoval také v tom, že vrchní soud odmítl vyžádat od německých orgánů rozhodnutí a podklady týkající se nevydání stěžovatelova bratra ke stíhání do Tuniské republiky v téže trestní věci a že rozhodnutí obecných soudů postrádala komplexní kritéria vyplývající z judikatury ESLP k hodnocení poskytnutých diplomatických záruk z hlediska hrozby porušení zásady *non-refoulement*, obzvláště při vydání pro výkon trestu odnětí svobody na doživotí, existují-li důvody domnívat se, že půjde o trest bez možnosti podmíněného propuštění.

17. V nyní posuzované věci musí Ústavní soud konstatovat, že uvedené závěry vyplývající z předchozího nálezu vrchní soud respektoval pouze částečně.

18. Z napadeného usnesení vrchního soudu je nepochybné, že tentokrát vrchní soud k odůvodnění stěžovatelovy stížnosti přihlézel a reagoval na námítky z něj vyplývající. Stěžovatel ostatně vrchnímu soudu v tomto směru ničeho nevytýká.

19. Vrchní soud dále opatřil informace o extradičním řízení, které bylo ve Spolkové republice Německo vedeno se stěžovatelovým bratrem. Také hodnocení těchto informací patřičně odůvodnil (srov. body 40 a 41 usnesení vrchního soudu) a i v této souvislosti se zabýval zárukami nabídnutými tuniskými orgány. Mimo jiné poukázal i na zkušenosti některých dalších evropských zemí, ze kterých nevyplývají negativní zkušenosti s takovými zárukami, jakož i na ochotu zastupitelského úřadu České republiky v Tuniské republice podílet se na monitoringu plnění poskytnutých záruk (srov. bod 44 napadeného usnesení).

20. Pokud jde o hodnocení důvěryhodnosti záruk poskytnutých tuniskou stranou, vrchní soud v rámci odůvodnění napadeného usnesení sice výslovně neodkazoval na judikaturu ESLP, nicméně věcně toto vysvětlení odpovídá kritériím vyplývajícím z citovaného rozsudku ve věci *Othman (Abu Qatada) proti Spojenému Království*. Vrchní soud posuzoval jak obecnou situaci v Tuniské republice, tak konkrétní okolnosti na straně

stěžovatele, včetně charakteru činu, pro nějž má být vydán. V tomto ohledu tedy může napadené usnesení vrchního soudu obstát.

21. Jiná je však situace v souvislosti s otázkou, zda by v případě stěžovatele nebyla vyloučena možnost zkrácení uloženého doživotního trestu, tedy podmíněného propuštění z jeho výkonu. Z rozsudku ESLP ve věci *Sanchez-Sanchez proti Spojenému království*, č. 22854/20 ze dne 3. listopadu 2022 vyplývá, že pokud vydávanému reálně hrozí uložení doživotního trestu odnětí svobody bez možnosti podmíněného propuštění, je třeba zjistit, zda po odsouzení existuje kontrolní mechanismus, který vnitrostátním orgánům vyžadujícího státu umožňuje vzít v potaz nápravu vězně či jiné důvody, jež by mohly být podkladem pro jeho propuštění (srov. § 92 až 99 citovaného rozsudku). Tyto závěry ESLP potvrdil i v rozsudku *Bijan Balahan proti Švédsku*. Uvedená judikatura navazuje na rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Vinter a další proti Spojenému království*, č. stížností 66069/09, 130/10 a 3896/10 ze dne 9. července 2013), ve kterém ESLP došel k závěru, že uložení nesnížitelného trestu odnětí svobody na doživotí je v rozporu s čl. 3 Úmluvy.

22. Vrchní soud v napadeném rozhodnutí uvedenou judikaturu ESLP zcela pominul a ani fakticky se nijak nezabýval otázkou možnosti podmíněného propuštění stěžovatele z uloženého doživotního trestu odnětí svobody a možnými kontrolními mechanismy popsány v citované judikatuře ESLP, které by měly tuniské orgány k dispozici. Vrchní soud se tedy mylí, pokud tvrdí, že v napadeném usnesení splnil všechny pokyny vyplývající z nálezu sp. zn. II. ÚS 1287/24. Nedostatky v odůvodnění původního rozhodnutí vrchního soudu spočívající v nevypořádání se s uvedenou judikaturou označil Ústavní soud v předchozím nálezu za porušení práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, takže bylo povinností vrchního soudu tento nedostatek odstranit. Vrchní soud ovšem tuto povinnost nesplnil.

23. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby. Požadavky na respektování kasačního nálezu v následném rozhodování obecného soudu jsou kvalitativně odlišné od tzv. precedenční závaznosti (tj. obecných normativních účinků nálezu nad rámec individuální věci). Na straně jedné obecné normativní působení nálezů umožňuje obecnému soudu předestřít v jiné věci (odlišné od té, kde Ústavní soud rozhodnutí zrušil) konkurující úvahy, na jejichž základě s Ústavním soudem povede ústavněprávní justiční dialog. Na straně druhé kasační závaznost vyžaduje bezpodmínečné následování nálezu v téže věci, a to nejen obecnými soudy, ale i Ústavním soudem samotným. Jinak řečeno, i sám Ústavní soud je svým nálezem v téže věci přísně vázán [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 301/05 ze dne 13. listopadu 2007 (N 190/47 SbNU 465) či sp. zn. IV. ÚS 1627/24 ze dne 4. září 2024]. Právní názor Ústavního soudu vyslovený ve vykonatelném nálezu představuje řešení ústavněprávních otázek v konkrétní věci. Proto musí být obecným soudem věrně proveden a respektován bez ohledu na pochybnosti obecného soudu, zda je správný či fundovaný. Jde o požadavek tvořící jednu ze záruk majících základ v právu na soudní ochranu zaručeném v čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť právní spory a soudní řízení musí být někdy dokončeny a nesmí vést k prodlužování soudního řízení toliko z důvodu, že si každý ze soudů trvá na svém [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 301/05 ze dne 13. listopadu 2007 (N 190/47 SbNU 465) či sp. zn. IV. ÚS 1638/23 ze dne 29. února 2024].

VII. Závěr

24. Ústavní soud tak uzavírá, že vrchní soud za nezměněného stavu nerespektoval závazné závěry kasačního nálezu a opětovně porušil právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona napadené rozhodnutí vrchního soudu zrušil. Jelikož uvedené pochybení lze vytýkat pouze vrchnímu soudu, neboť jen jeho rozhodnutí bylo předchozím nálezem zrušeno, Ústavní soud ústavní stížnost proti rozhodnutí městského soudu odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Takové rozhodnutí je i v souladu se zásadou minimalizace zásahů do činnosti soudů, zrušením rozhodnutí vrchního soudu je dostatečně otevřena možnost nedostatek napravit a rovněž stěžovatel bude mít prostor nadále uplatňovat své námitky. Ústavní soud rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

25. Vrchní soud bude muset v souladu s výše citovanou judikaturou ESLP posoudit, zda existuje možnost podmíněného propuštění z doživotního trestu odnětí svobody, jenž byl v Tuniské republice stěžovateli uložen, a zda v této zemi existuje kontrolní mechanismus, který by tuniským orgánům umožnil zohlednit nápravu vězně či jiné důvody, jež by mohly být podkladem pro jeho propuštění. Bude-li to třeba, musí vrchní soud doplnit dokazování potřebné pro objasnění uvedených skutečností.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně 14. února 2025

Jan Svatoň
předseda senátu